

КЛАСИФІКАЦІЇ ДИСКУРСИВНИХ МАРКЕРІВ В ЛІНГВІСТИЦІ

Лисецька Ю.В.

м. Житомир

Сучасні лінгвістичні студії позначені посиленням інтересом до проблем, пов'язаних із природою дискурсу та його одиниць у синхронії та діяхронії. Ці дискурсивні одиниці об'єднані спільною властивістю – слугувати зв'язуючими елементами дискурсу, тобто утворювати його структуру і тому вони мають декілька назв: дискурсивні конективи [2], дискурсивні маркери [4, с. 932], дискурсивні оператори [4, с. 932], дискурсивні слова [2] тощо. Вивчення дискурсивних маркерів належить до актуальних проблем мовознавчої науки, що підтверджується наявністю численних розвідок, які розкривають особливості їх функціонування.

Оскільки загальноприйнятого терміну "дискурсивний маркер" (ДМ) не виокремлено, в лінгвістиці існують різноманітні погляди щодо його тлумачення. Традиційно дискурсивні маркери – це лінгвістичні елементи, що функціонують на рівні дискурсу і є незалежними від його основних складових – частин мови. [5, с. 24].

Американська дослідниця Д. Шифрін трактує ДМ як послідовно залежні елементи, що ставляться в один ряд з одиницями мовлення і вивчає 11 ДМ: *oh, well, and, but, or, so, because, now, then, I mean, у'know* [5, с. 45].

Б. Фрейзер визначає ДМ як функціональний клас висловлень в будь-якій мові і називає їх "прагматичними маркерами". Ці вирази з'являються в сегменті дискурсу, однак не є частиною пропозиційного змісту висловлення. Вони сигналізують, акцентують і маркують аспекти спілкування, які хоче передати комунікант [3, с. 23].

З позиції Е. Траугот ДМ – це дискурсивно-дейктичні одиниці, найважливіша мета яких – сигналізувати про коментар, визначаючи тип послідовного дискурсивного зв'язку між поточним висловленням і попереднім дискурсом [6].

На думку, О. Котова ДМ – елементи мовлення, що втратили лексичне значення та не вносять додаткову інформацію, а виконують розрізняючу і розподільну функції в мовленнєвих актах. Сформульоване визначення не є точним, оскільки не всі ДМ позбавлені семантичного значення (*you know, whatever, I mean*) і їх функції не зводяться до розподілу та розрізнення [1].

Найбільш поширену у сучасному мовознавстві класифікацію ДМ запропонувала Д. Шифрін . Як зазначалось раніше, авторка класифікує 11 ДМ. Вони представлені сполучниками (*and, but, or, because*), прислівниками (*now, then, so*), частками (*oh, well*), вставними реченнями (*you know, I mean*).

Б. Фрейзер подає таку класифікацію маркерів:

- базові маркери (*basic markers*) – вказують на характер або силу "базового спілкування": тип мовленнєвого акту, перформативи (*I swear, I promise, I suggest* – вказує експліцитно на силу базового повідомлення), "прагматичні ідіоми" (*Could you, would you*);

- маркери-коментарі (*commentary markers*) – коментують "базове повідомлення": маркери оцінки (*fortunately*), "евіденціальні маркери" (*possibly*), маркери джерел інформації (*they say, I heard that*), маркери пом'якшення (*If I am not mistaken, If you don't mind*);

- паралельні маркери (*parallel markers*) – доповнюють базові повідомлення: вокативи (звертання за іменем тощо), маркери незадоволення, маркери солідарності (*my dear, frankly speaking*);

- дискурсивні маркери (*discourse markers*) – вказують на зв'язок базового повідомлення з контекстом: маркери зміни топіка(*by the way*), контрастивні маркери (*but, however, although*), деталізуючі маркери (*in other words, more than that, particularly, also, and, or*), маркери висновку (*that is why, so, accordingly*) [3, с. 386-387].

К. Бауер-Рамазані виокремлює чотири види ДМ:

- 1) з'єднувальні сполучники (*coordinating conjunctions*);
- 2) конектори (*connectors*);
- 3) підрядні сполучники (*subordinating conjunctions*);

4) фразові єднальні засоби (*phrase linkers*) [2].

Таким чином, дискурсивний маркер – це мовний інструмент структурування дискурсу – слова, фрази, конструкції, що не мають реального лексичного значення проте виконують важливу функцію передачі намірів мовця під час розмови. Тема дискурсу і відповідно його одиниць – дискурсивних маркерів залишається недостатньо вивченою і потребує комплексного діахронічного і синхронічного аналізу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Котов А. Е. Социокоммуникативные особенности функционирования дискурсивных маркеров. / А. Е. Котов [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ncstu.ru>
2. Bauer-Ramazani Ch. English Discourse Markers [Електронний ресурс]. – Режим доступу: academics.smcvt.edu/cbauerramazani/AEP/BU113/English/discmarkers.ht/
3. Fraser B. Pragmatic markers [Text] / B. Fraser // *Pragmatics* 6 (2). – 1996. – P. 318.
4. Fraser B. What are discourse markers? // *Journal of pragmatics*. – 1999. – Vol. 31. – P. 931-952.
5. Schiffrin D. Discourse Markers [Text] / D. Schiffrin // Cambridge University Press, 1987. – 318 p.
6. Traugott E. The role of the development of discourse markers in a theory of grammaticalization [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.wata.cc/forums/uploaded/136_1165014660.pdf